

Nr 500

Av herr **Ståhl**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 73, angående anslag till tillfällig korttidsutbildning av präster.*

Den statistik beträffande de närmaste årens prästrekrytering, som anföres i proposition nr 73 till innevarande riksdag rörande anslag till tillfällig korttidsutbildning av präster, utvisar ett behov av extraordinära åtgärder. Antalet under åren 1954—1958 avgående präster uppgår till 462 medan antalet nytillkommande måste understiga 273.

Däremot är det ej givet att den i propositionen anvisade metoden bör eller behöver tillgripas. Flera andra utvägar står till buds. Närmast till hands vore att det av riksdagen för nio år sedan begärda förslaget om kvinnliga präster nu äntligen komme till genomförande. Då det enligt uppgift i vårt land finns ett hundratal kvinnliga teologie kandidater, skulle ett beslut om kvinnliga präster kunna till avsevärd del avhjälpa den akuta prästbristen utan att utbildningsstandarden behövde sänkas.

Den allvarligaste betänksamheten i föreliggande förslag framkallas nämligen däray, att vi här ånyo ställes inför ett initiativ till sänkning av vår hittills godtagbara utbildnings- och kvalitetsstandard. Det är påfallande, att föreslagna åtgärder för ökad rekrytering till präst- och lärarbarnorna, med en genomgående till synes självfallen pessimism som är ganska beklämmande, utgår ifrån att endast åtgärder på mycket låg eller lägsta nivå med extremt nedsatta fordringar som lockelse har befunnits framkomliga, medan ny rekrytering av intellektuell kvalitet bedömts såsom omöjlig. Även diakonistyrelsens förslag utgår från denna förutsättning.

Diakonistyrelseförslaget har dock i jämförelse med departementschefens förslag avgjorda fördelar. Sålunda har i detta den provisoriska utbildningskursen utformats såsom ett inomkyrkligt snabbutbildningsinstitut utan anknytning till statsuniversitetens teologiska faktulteter med deras andra krav på vetenskapliga arbetsmetoder och självständig kritisk forskning. De till ett 40-tal uppgående aspiranterna med studentexamen och helst några universitetsstudier bakom sig skulle samlas på ett internat i närheten av någon av universitetsstäderna, detta för att trygga tillgången på kompetenta lärarkrafter. De skulle inhämta ungefär halva teol.-kand.-examen i anslutning till de översiktskurser, som kanslerns och biskop Nygrens preliminära förslag om studieordning förutsätter och som

ecklesiastikministern nu vill föra ut i verkligheten trots allvarliga och tungt vägande protester från dem som skall handha denna undervisning. Därtill skulle kursdeltagarna få möjlighet så långt det går på de tre terminerna att avlägga tentamen för högre betyg i något eller några av ämnena i teol. kand.-examen. Därefter skulle de efter dispens få genomgå den praktisk-teologiska övningskursen vid universiteten.

Propositionens förslag innebär däremot att kursen förläggs till en universitetsstad. Detta innebär väl någon kostnadsbesparing, men psykologiskt kan det medföra påtagliga risker. Vad skall kursdeltagarnas yngre kolleger säga, när de märker att en stor grupp aktas värdiga att bli präster efter några terminers studier, medan de själva måste fortsätta? Skillnaden i ålder kan väl inte motivera olikhet i de fordringar, som från universiteten måste ställas, och det kan kännas svåröverkomligt för fakulteternas folk att medverka i detta provisorium, i synnerhet som hela den studieordning, som denna kurs är sammankopplad med, innebär en påfallande försämring av den vetenskapliga standarden. Av bl. a. dessa skäl bör kursen bli självständig och inte förläggas till universitet. Kursdeltagarna kan "exerceras" — om uttrycket tillåtes — bättre, om de sammanhålls i ett internat, och dylik "exercis" är nödvändig vid en korttidsutbildning.

Diakonistyrelsens förslag förutsätter vidare fördjupade studier i ett eller två teologiska ämnen. Till jämförelse kan nämnas att de fordringar, som biskoparna brukar ställa för att nu tillstyrka dispens, innebär utom nödtorftiga kunskaper i samtliga ämnen, kunskaper motsvarande betyget godkänd i teol. kand.-examen i ämnena nya testamentets exegetik, dogmatik och praktisk teologi. Propositionen förutsätter emellertid endast översiktskurserna.

I dessa ingår enligt det preliminära förslaget en hebreisk kurs på 88 timmar. Hur viktig hebreiskan än är för ett vetenskapligt studium, är det svårt att inse, att en provisorisk korttidsutbildning skall behöva omfatta hebreiska. Den tiden torde med fördel kunna användas för ett studium som är mera betydelsefullt för den praktiska prästgårningen. Kursen i hebreiska, liksom andra av de i den planerade halvan ingående kurserna, är avsedd att lägga den nödvändiga grunden för det fortsatta studiet i den andra halvan. Om nu ett fortsatt studium ej skall förekomma, förefaller det onödigt att lägga en sådan grund därtill. Om tiden medger ett fördjupat studium i något ämne, skulle sannolikt dogmatik, etik eller praktisk teologi blir mer värdefulla för prästerlig praktisk verksamhet. Studieplanen bör sålunda överarbetas i här angivet syfte, innan kurserna tar sin början.

Det är slutligen också ägnat att förvåna att departementschefen angett Lund såsom lämpligaste förläggningsort för kursen i fråga. Då prästbristen är störst i de nordliga och mellansvenska stiftens synes en förläggning närmare Uppsala av geografiska skäl vara att föredraga. Något intresse för kursen som sådan torde att döma av gjorda uttalanden icke föreligga från någon teologisk fakultet vare sig i Lund eller Uppsala.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen i anledning av proposition nr 73 måtte besluta:

att i propositionen föreslagen provisorisk minimikurs för snabbutbildning av präster helt skiljes från statsuniversitetet och i stället med statsanslag anordnas i inomkyrklig regi;

att 35 000 kr. av riksdagen måtte beviljas till ifrågavarande ändamål;

att som villkor för statsbidraget måtte anges bl. a. vad i motionen antytts om kursens studieplaner och förläggning.

Stockholm den 1 mars 1955

Manne Ståhl
